

DUCHOVNÁ HUDBA NA SLOVENSKU Z PRAMEŇOV 11. – 17. STOROČIA

Sacred Music in Slovakia from Sources of the 11th–17th Century

Geistliche Musik in der Slowakei aus Quellen des 11.–17. Jahrhunderts

1	Alleluia – Ave benedicta Maria
gregoriánsky chorál s trópom, Košický graduál, 16. storočie
Gregorian chant with trope, Košice Gradual, 16th century
Gregorianischer Choral mit Tropus, Graduale von Košice, 16. Jahrhundert	4:03
2	O mundi Domina
gregoriánsky chorál, Bratislavský antifonár IV, 15. storočie
Gregorian chant, Bratislava Antiphonary IV, 15th century
Gregorianischer Choral, Pressburger Antiphonar IV, 15. Jahrhundert	4:13
3	Te Boha chwalíme (Tě Boha chválíme)
anonym, Ľubický spevník, 17. storočie
Anonymous, Ľubica Hymnal, 17th century
Anonym, Gesangbuch aus Ľubica, 17. Jahrhundert	9:29
4	Sanctus – Omnes unanimiter
gregoriánsky chorál s trópom, graduál z Páty, 16. storočie
Gregorian chant with trope, Gradual from Páty, 16th century
Gregorianischer Choral mit Tropus, Graduale von Páta, 16. Jahrhundert	4:05
5	Ecce veniet Dominus
gregoriánsky chorál, Bratislavský antifonár IV, 15. storočie
Gregorian chant, Bratislava Antiphonary IV, 15th century
Gregorianischer Choral, Pressburger Antiphonar IV, 15. Jahrhundert	3:00

6	Thomas Stoltzer (ca 1480 – 1526): Jesus Christus nostra salus Bardejovská zbierka hudobní Bardejov Music Collection Musiksammlung von Bardejov	5:47
7	Salve, sancta Parens gregoriánsky chorál, Spišský misál (fragment), 14. storočie Gregorian chant, Spiš Missal (fragment), 14th century Gregorianischer Choral, Zipser Missale (Fragment), 14. Jahrhundert	3:52
8	Alleluia – Assumpta est Maria gregoriánsky chorál, Codex Sangallensis 376, 11. storočie Gregorian chant, Codex Sangallensis 376, 11th century Gregorianischer Choral, Codex Sangallensis 376, 11. Jahrhundert	2:36
9	Michael Praetorius (1571 – 1621): Vergente mundi vespere Bardejovská zbierka hudobní Bardejov Music Collection Musiksammlung von Bardejov	1:44
10	Surrexit Dominus – Venite, exsultemus Domino gregoriánsky chorál, Bratislavský antifonár III, 15. storočie Gregorian chant, Bratislava Antiphonary III, 15th century Gregorianischer Choral, Pressburger Antiphonar III, 15. Jahrhundert	3:03
11	David Thusius (16. – 17. stor.): Magnificat octavi toni Levočská zbierka hudobní Levoča Music Collection Musiksammlung von Levoča	5:48
	Total	47:49

slovenská premiéra / Slovak premiere recording / slowakische Erstaufführung: 2, 4, 7, 9
svetová premiéra / world premiere recording / Uraufführung: 3, 5, 6, 11

AD FONTES MUSICAL ENSEMBLE:

ZUZANA BADÁROVÁ – soprán / soprano / Sopran (1, 3 – 6, 8, 10, 11)

EVA ŠUŠKOVÁ – mezzosoprán / mezzosoprano / Mezzosopran (1 – 4, 6, 10, 11)

TOMÁŠ ŠELC – bas / bass / Bass (1, 3, 4, 6, 7, 10, 11)

JURAJ KUCHAR – tenor / tenor / Tenor (3, 6, 9, 11)

MATÚŠ ŠIMKO – tenor / tenor / Tenor (3, 6, 9, 11)

JÚLIA URDOVÁ – spev, viola / voice, viola / Gesang, Viola (1, 3 – 5, 7, 8, 10)

RADKA KUBÍNOVÁ – flauta / flute / Flöte (4)

MICHAL KLAS – husle / violin / Violine (4)

JÁN PRIEVOZNÍK – violone / violone / Violone (4)

SYLVIA URDOVÁ – spev, organ / voice, organ / Gesang, Orgel (1, 3 – 5, 8, 10, 11)

© Hudobné centrum, 2025

HC 10065

SOZA / BIEM R35 0054-2

CD album predstavuje spevy gregoriánskeho chorálu z rukopisných kódexov pochádzajúcich zo Slovenska z obdobia 14. – 16. storočia, ktoré sú zasadené do kontextu vokálneho polyfónneho repertoára spišských a šarišských prameňov zo 17. storočia. Gregoriánsky chorál, vytvorený približne v 8. – 9. storočí na území Franskej ríše ako jednodhlasný liturgický spev Cirkvi rímskeho obradu v latinčine, je síce typickým a univerzálnym prejavom hudobnej kultúry v stredovekej Európe, no uplatňoval sa kontinuálne aj v neskorších historických obdobiach. Predstavuje východisko európskej artificálnej hudobnej kultúry a komponovaného viachlasu. Najstaršie pramene s repertoárom gregoriánskeho chorálu sa na Slovensku zachovali z 11. storočia.

Koncepcia dramaturgie CD zohľadňuje vzájomnú hudobnú a tematickú súvislosť vybraných kompozícií jednodhlasného gregoriánskeho chorálu a polyfónnej tvorby. V 17. storočí v chrámovej hudobnej praxi na Slovensku zneli dlho paralelne vedľa seba staršie skladby pochádzajúce zo stredoveku či z renesancie spolu s aktuálnymi dielami svojej doby. Ich vzájomnú hudobnú súvislosť podčiarkujú dva interpretačno-kompozičné princípy: jednak hudobná prax *alternatim* založená na striedaní viachlasných častí s jednodhlasnými časťami, ktoré sú pôvodne veršami gregoriánskeho chorálu skomponovanými v stredoveku, jednak využívanie stredovekého gregoriánskeho chorálu ako esenciálneho stavebného prvku – *cantus firmus*.

Z hľadiska tematického zamerania vychádzal výber kompozícií na nahrávke z obsahu dvoch päťhlasných polyfónnych

skladieb z *Levočskej zbierky hudobnín* a z *Lubického spevníka*. Tieto skladby hudobne spracúvajú texty reflektujúce Pannu Máriu, Matku Ježiša Krista (*Magnificat octavi toni*) a Boha Otca v kontexte Svätej Trojice s kristologicky orientovanou textovou časťou (*Te Boha chwalime*). Keďže mariánska téma súvisí s témou adventu, do výberu sme zaradili aj niekoľko stredovekých adventných spevov.

CD album obsahuje spevy gregoriánskeho chorálu v užšom, vlastnom zmysle slova – z klasickej „zlatej“ vrstvy 8. až 9. storočia, z obdobia karolínskej redakcie chorálu –, ale aj z neskoršieho obdobia po roku 1000, v ktorých možno vidieť súvislosť so stredovekou polyfóniou.

Dôležitými zdrojmi poznatkov o charaktere hudby v stredovekej Bratislave, ako aj v širšom kontexte vtedajšieho Uhorska, je päťica vzácných, reprezentatívnych rukopisných iluminovaných antifonárov z niekdajšej knižnice bratislavskej Kapituly pri Kostole (dnešnej Katedrále) sv. Martina. Ide o *Bratislavské antifonáre I, IIa a IIb, III, IV, V*, vytvorené v 15. a na začiatku 16. storočia, ktoré sú dnes uložené v niekoľkých inštitúciách – najmä v Štátnom archíve v Bratislave, v Slovenskom národnom archíve a v Múzeu mesta Bratislavy. *Bratislavský antifonár IV* z 15. storočia obsahuje spevy gregoriánskeho chorálu určené pre zimno-jarnú časť liturgického roka. Oficiové antifóny adventného obdobia **ECCE VENIET DOMINUS** (pondelok 4. adventného týždňa) a **O MUNDI DOMINA** (4. adventný týždeň, resp. pred Vianocami) sú v ňom zaznamenané métsko-gotickou notáciou. Ich pôvod je však starší – západoeurópske pramene ich dokladajú už pred rokom 1000.

Antifónu **SURREXIT DOMINUS** na nočné matutínum vo veľkonočnom období interpretujeme podľa zápisu v *Bratislavskom antifonári III* z 15. storočia. Vznikla však skôr; eviduje ju už rukopisný *Codex Sangallensis* 391 z knižnice vo švajčiarskom Sankt Gallene, a to pred rokom 1000.

Alelujový mariánsky spev s trópom **AVE BENEDICTA MARIA**, nesúci znaky modálnej neskorostredovekej rytmiky, sme nahrali podľa zápisu v métsko-gotickej notácii vrcholného štádia v rukopisnom *Košickom graduáli* zo 16. storočia. Tento graduál predstavuje pravdepodobne najväčšiu rukopisnú knihu v dejinách knižnej kultúry na Slovensku. V súčasnosti sa nachádza v Štátnej Széchényiho knižnici v Budapešti.

Antifóna **SALVE SANCTA PARENS**, určená ako omšový introit na mariánske sviatky, je zaznamenaná na rukopisnom fragmente zo *Spišského misála* zo 14. storočia, uloženom v Štátnom archíve v Prešove – pracovisko Stará Ľubovňa. V talianskych a francúzskych kódexoch je tento spev doložený už od 11. storočia.

Alelujový omšový spev **ASSUMPTA EST MARIA** je určený na sviatok Nanebovzatia Panny Márie. Zachované pramene na Slovensku ho dokladajú od 13. storočia. Interpretujeme ho podľa rukopisného zápisu s adistematickou neumovou notáciou v *Codex Sangallensis* 376 z polovice 11. storočia, uloženom v benediktínskej knižnici v Sankt Gallene vo Švajčiarsku.

Kompozícia **SANCTUS** s trópom **OMNES UNANIMITE** v štýle neskorostredovekej polyfónie je zaznamenaná v *Graduáli z Páty* (z územia dnešného Maďarska, vtedy súčasť Uhorského kráľovstva, ku ktorému patrilo aj Slovensko) z polovice

16. storočia. Rukopis je dnes uložený v Štátnej Széchényiho knižnici v Budapešti.

Polyfónna tvorba zapísaná v 17. storočí je na CD zastúpená kompozíciami z *Ľubického spevníka* a z *Levočskej a Bardejovskej zbierky hudobní*, ktoré vznikli v protestantskom hudobnom prostredí. Obe zbierky – levočská aj bardejovská – zohrávajú kľúčovú úlohu vo výskume hudby 17. storočia nielen na území Slovenska, ale aj v kontexte niekdajšieho Uhorska, a to vďaka svojmu vzácnemu obsahu a rozsiahlemu hudobnému materiálu.

Ľubický spevník je pomenovaný podľa miesta nálezu – Ľubice na Spiši – a bol vyhotovený v období medzi rokmi 1677 a 1713. V súčasnosti je uložený v SNM-Hudobnom múzeu. Pozoruhodná kompozícia **TE BOHA CHWALIME** od anonymného, doposiaľ neidentifikovaného domáceho autora predstavuje najrozsiahlejšiu skladbu v spevníku. Bola doň rukopisne zapísaná v poslednej tretine 17. storočia, jej štýlové znaky však naznačujú skorší vznik, pravdepodobne už začiatkom storočia. Ide o unikátnu polyfónnu kompozíciu domácej proveniencie v kontexte hudby na Slovensku v 17. storočí, keďže okrem latinčiny obsahuje aj text v slovakizovanej češtine. Chorálna melódia zodpovedá verzii z neskorších notovaných vydaní evanjelického spevníka *Cithara Sanctorum*, jej pôvod je však oveľa starší: ide o gregoriánsky chorál, ktorého melódiu dokladajú rukopisné pramene už od 12. storočia.

Te Boha chwalime na nahrávke interpretujeme podľa vedeckého kritického vydania z roku 2011, ktorého editorom je Peter Ruščin. Vydanie patrí do edičného radu Katedry

hudobnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, rovnako ako ďalší notový titul z roku 2019 – *Magnificat octavi toni* od **DAVIDA THUSIA**, hudobného skladateľa nemeckého pôvodu, ktorý pôsobil v poslednej tretine 16. storočia a prvých desaťročiach 17. storočia. Editorkou tohto vydania je Adriana Grešová.

Z Thusiovej tvorby sa dodnes zachovalo len málo skladieb. Jednou z nich je práve spomínaný **MAGNIFICAT OCTAVI TONI**, ktorého kompletný rukopisný odpis sa nachádza v *Tabulatúrnom zborníku Samuela Marckfelnera II*, súčasť *Levočskej zbierky hudobnín* zo 17. storočia, uložená v Evanjelickom kostole a. v. v Levoči na Spiši. Štýlovo však skladba poukazuje na skorší pôvod – približne na poslednú tretinu 16. storočia. Tri hlasy tejto kompozície sa zachovali aj v *Bardejovskej zbierke hudobnín* z Baziliky sv. Egídia v Bardejove na Šariši, ktorá je od roku 1915 uložená v Štátnej Széchényiho knižnici v Budapešti.

Bardejovská zbierka okrem rukopisov obsahuje aj vzácne tlače. Z nich sme na nahrávku vybrali polyfónne skladby **THOMASA STOLTZERA** a Michaela Praetoria. Stoltzerova štvorhlasná skladba **JESUS CHRISTUS NOSTRA SALUS** je súčasťou konvolútu *Sacrorum hymnorum I*, vydaného v roku 1542 vo Wittenbergu. Kompozične je vystavaná na melódii jednohlasného protestantského chorálu, z ktorého na nahrávke zaznejú dve slohy. Text chorálu reflektuje eucharistickú tematiku a je považovaný za východisko chorálu Martina Luthera *Jesus Christus, unser Heiland*.

V bohatom skladateľskom odkaze nemeckého skladateľa, hudobníka a hudobného teoretika **MICHAELA PRAETORIA**

(1571 – 1621) sa nachádza množstvo diel určených pre protestantskú bohoslužbu. Pri zostavovaní CD albumu sme siahli po jeho dvojhlasnej kompozícii **VERGENTE MUNDI VESPERE**, vydannej tlačou v zbierke *Hymnodia Sionia* z roku 1611. Skladba vychádza z melódie starobylého gregoriánskeho adventného hymnu *Conditor alme siderum*, ktorého pôvod siaha pred 10. storočie. Z hľadiska textu ide o tretiu slohu tohto hymnu; na albume zaznejú aj dve slohy v gregoriánskom jednohlase.

Ďakujem prof. PhDr. Marte Hulkovej, CSc., za podnet naštudovať a interpretovať polyfónne kompozície z *Levočskej a Bardejovskej zbierky hudobnín* a z *Lubického spevníka*, ako aj PhDr. Eve Veselovskej, PhD., vedeckej pracovníčky Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied, za poskytnutie notovaného materiálu zo *Spišského misála* z jej hudobnomedievalistického výskumu.

Sylvia Urdová, umelecké vedenie a dramaturgia

SACRED MUSIC IN SLOVAKIA FROM SOURCES OF THE 11TH–17TH CENTURY

Gregorian Chant and Vocal Polyphony

This album brings together a selection of Gregorian chants from Slovak manuscript codices dating from the 14th to the 16th century, paired with vocal polyphonic works from 17th-century sources found in the Spiš and Šariš regions of eastern Slovakia. Gregorian chant, which began to take shape in the 8th and 9th centuries in the Frankish Empire, is a form of monophonic liturgical singing used in the Roman Rite of the Church. Sung in Latin, it became one of the most characteristic and enduring expressions of medieval European musical culture. Though rooted in the Middle Ages, Gregorian chant remained in use long after, forming the foundation for later European art music and the development of polyphony. In Slovakia, the oldest preserved sources of Gregorian chant date back to the 11th century.

The concept behind this recording is to highlight the musical and thematic links between chant and polyphony. In 17th-century Slovakia, older liturgical compositions from the medieval and Renaissance periods continued to be used alongside new works. This continuity is reflected in two key practices. One is the *alternatim* approach, where monophonic and polyphonic sections alternate—often using verses from medieval Gregorian chant. The other is the use of chant as a structural anchor in polyphonic compositions, known as the *cantus firmus*.

The selection on this album is built around two five-part polyphonic works found in the *Levoča Music Collection* and the *Lubica Hymnal*. These pieces elaborate on sacred texts that honor the Virgin Mary (*Magnificat octavi toni*) and God the Father within the context of the Holy Trinity (*Te Boha chwalíme*).

Because Marian themes are closely tied to the Advent season, the album also includes several medieval chants for Advent.

The Gregorian chants presented here include examples from the “golden age” of chant in the 8th and 9th centuries—when it was being systematized during the Carolingian period—as well as pieces from after the year 1000, when chant began to be integrated into early polyphonic styles.

Important insight into medieval music in Bratislava—and more broadly, in the Kingdom of Hungary—comes from five rare and richly decorated antiphonaries once held by the library of the Bratislava Chapter at the Church of St. Martin (now the Cathedral). These include the *Bratislava Antiphonaries I, IIa and IIb, III, IV, V*, created in the 15th and early 16th centuries. Today, they are preserved in several institutions, including the State Archive in Bratislava, the Slovak National Archive, and the Bratislava City Museum.

One of these, the *Bratislava Antiphonary IV*, contains chants for the winter and spring seasons of the liturgical year. Among them are Advent antiphons like **ECCE VENIET DOMINUS** (for the Monday of the 4th week of Advent) and **O MUNDI DOMINA** (used in the final days before Christmas). These are written in Metz Gothic notation, but their origins go back much further—Western European sources document them before the year 1000.

The Easter antiphon **SURREXIT DOMINUS**, sung during the Matins service, is taken from the *Bratislava Antiphonary III*, though it also appears in much earlier sources, such as the *Codex Sangallensis 391* from the library in St. Gallen, Switzerland, which dates to before 1000.

The Marian Alleluia **AVE BENEDICTA MARIA**, with its distinctive rhythmic style from the late medieval modal tradition, is based on a 16th-century Metz Gothic notation found in the *Košice Gradual*. This Gradual is likely the largest manuscript book ever produced in Slovakia and is now kept in the National Széchényi Library in Budapest.

Another chant, **SALVE SANCTA PARENS**, used as an introit for Marian feast days, survives in a 14th-century fragment of the *Spiš Missal*, held in the Stará Ľubovňa branch of the State Archive in Prešov. This chant was known in both Italian and French sources by the 11th century.

ASSUMPTA EST MARIA, an Alleluia for the Feast of the Assumption, is performed here using the adiastematic neumes (a type of early musical notation without a staff) from the *Codex Sangallensis* 376, dating to the mid-11th century and preserved in the Benedictine library in St. Gallen. The chant is attested in Slovak sources from the 13th century.

The polyphonic **SANCTUS** with the trope **OMNES UNANIMITER**, in the late medieval style, comes from a 16th-century *Gradual from Páta*, a town in what is now Hungary but was then part of the Kingdom of Hungary. This manuscript is also preserved in the National Széchényi Library.

The 17th-century polyphonic repertoire on this album comes from the *Lubica Hymnal* and the *Levoča and Bardejov Music Collections*. These sources, created in Protestant communities, are essential to understanding the musical landscape of Slovakia—and the wider Kingdom of Hungary—during this period. They offer a rare and rich trove of compositions.

The *Lubica Hymnal* takes its name from the town of Ľubica in the Spiš region, where it was compiled between 1677 and 1713. Today, it is kept in the Music Museum of the Slovak National Museum. Among its most remarkable pieces is **TE BOHA CHWALIME** (transl. *Te Deum laudamus*) an extensive polyphonic setting by an anonymous, still unidentified local composer. Though it was copied into the hymnal in the final decades of the 17th century, its musical style points to an earlier origin, likely from the beginning of the century. This composition is especially noteworthy within the context of 17th-century Slovak music—not only for its local roots, but also for its multilingual text, which combines Latin with Slovakized Czech. The melody follows the version later printed in the Lutheran hymnal *Cithara Sanctorum*, but its origins go much further back. It is based on a Gregorian chant with a melody traced in manuscript sources as early as the 12th century.

Te Boha chwalime on this recording is performed according to the 2011 scholarly edition edited by Peter Ruščín. The edition is part of the publication series of the Department of Musicology at the Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava. The same series also includes a 2019 edition of *Magnificat octavi toni* by **DAVID THUSIUS**, a German-born composer active in the late 16th and early 17th centuries. This edition was prepared by Adriana Grešová.

Only a handful of compositions by David Thusius have survived to this day. One of them is the **MAGNIFICAT OCTAVI TONI**, mentioned earlier, which exists in a complete manuscript copy in the *Tabulature Collection of Samuel*

Marckfelner II—part of the 17th-century *Levoča Music Collection*, preserved in the Lutheran Church in Levoča, Spiš. Stylistically, however, the work likely dates back to the last third of the 16th century. Three of its voices are also preserved in the *Bardejov Music Collection*, originally from the Basilica of St. Giles in Bardejov, Šariš. Since 1915, this collection has been housed in the National Széchényi Library in Budapest.

In addition to manuscripts, the *Bardejov Collection* also includes rare printed works. For this recording, we selected polyphonic compositions by **THOMAS STOLTZER** and Michael Praetorius. Stoltzer's four-part **JESUS CHRISTUS NOSTRA SALUS** comes from the collection *Sacrorum Hymnorum I*, published in Wittenberg in 1542. The composition draws on the melody of a monophonic Protestant chorale, of which two verses are performed on the album. The text of the chorale reflects Eucharistic themes and is considered a precursor to Martin Luther's hymn *Jesus Christus, unser Heiland*.

The German composer, musician, and music theorist **MICHAEL PRAETORIUS** (1571–1621) left behind a rich body of work, much of it written for Protestant worship. For this CD, we included his two-part composition **VERGENTE MUNDI VESPERE**, published in 1611 in the collection *Hymnodia Sionia*. The piece is based on the melody of the ancient Gregorian Advent hymn *Conditor alme siderum*, which dates back to before the 10th century. Praetorius's setting corresponds to the hymn's third stanza. On the recording, two additional stanzas are performed in Gregorian chant monophony.

My sincere thanks go to Prof. Marta Hulková, whose encouragement was key to the exploration and interpretation of the polyphonic works from the *Levoča* and *Bardejov Collections* and the *Lubica Hymnal*. I am also grateful to Dr. Eva Veselovská of the Institute of Musicology at the Slovak Academy of Sciences for providing notated materials from the *Spiš Missal*, based on her medieval music research.

Sylvia Urdová, Artistic direction & concept

GEISTLICHE MUSIK IN DER SLOWAKEI AUS QUELLEN DES 11.–17. JAHRHUNDERTS

Gregorianischer Choral und vokale Polyphonie

Diese CD vereint Gregorianische Gesänge aus slowakischen Handschriften des 14. bis 16. Jahrhunderts mit mehrstimmigen Werken aus dem 17. Jahrhundert, die in Quellen aus den Regionen Spiš (Zips) und Šariš (Scharosch) im Osten der Slowakei überliefert sind. Der Gregorianische Choral, der im 8. und 9. Jahrhundert im Frankenreich Gestalt annahm, ist eine Form des einstimmigen liturgischen Gesangs im römischen Ritus. In lateinischer Sprache gesungen, wurde er zu einem der prägendsten und dauerhaftesten Ausdrücke mittelalterlicher europäischer Musikkultur. Obwohl er seine Wurzeln im Mittelalter hat, blieb der Gregorianische Gesang über viele Jahrhunderte hinweg lebendig und bildete das Fundament für die europäische Kunstmusik und die Entwicklung der Mehrstimmigkeit. In der Slowakei reichen die ältesten erhaltenen Quellen gregorianischer Gesänge bis ins 11. Jahrhundert zurück.

Das Konzept dieser Aufnahme besteht darin, die musikalischen und inhaltlichen Verbindungen zwischen einstimmigem Gesang und Mehrstimmigkeit aufzuzeigen. Im 17. Jahrhundert wurden in der Slowakei ältere liturgische Werke aus Mittelalter und Renaissance weiterhin verwendet – gemeinsam mit neuen Kompositionen. Diese Kontinuität zeigt sich besonders in zwei Praktiken: Zum einen in der „Alternativ“-Technik, bei der sich einstimmige und mehrstimmige Abschnitte abwechseln – oft auf der Grundlage mittelalterlicher Chormelodien. Zum anderen in der Verwendung gregorianischer Melodien als strukturelles Gerüst in mehrstimmigen Sätzen, bekannt als „Cantus firmus“.

Im Zentrum dieser CD stehen zwei fünfstimmige Werke aus der *Musiksammlung von Levoča* (Leutschau) und dem *Gesangbuch aus Ľubica* (Leibitz). Beide greifen auf geistliche Texte zurück, die die Jungfrau Maria (*Magnificat octaviani*) und Gott Vater im Kontext der Dreifaltigkeit (*Te Boha chwalime*) verehren. Da Marienthemen eng mit der Adventszeit verbunden sind, enthält das Programm auch mehrere mittelalterliche Adventsgesänge.

Die ausgewählten Gregorianischen Gesänge stammen teilweise aus der „Blütezeit“ des Chorals im 8. und 9. Jahrhundert – einer Zeit, in der er unter karolingischem Einfluss systematisiert wurde – und teilweise aus dem Zeitraum nach dem Jahr 1000, als erste mehrstimmige Stile entstanden und der Choral in sie eingebunden wurde.

Wertvolle Einblicke in die mittelalterliche Musikkultur Bratislavas – und des gesamten Königreichs Ungarn – geben fünf reich verzierte Antiphonare aus der Bibliothek des Kapitels an der Martinskirche (heute Kathedrale) in Bratislava. Es handelt sich um die *Pressburger Antiphonare I, IIa und IIb, III, IV, V*, entstanden im 15. und frühen 16. Jahrhundert. Heute werden sie in mehreren Institutionen aufbewahrt, darunter das Staatsarchiv Bratislava, das Slowakische Nationalarchiv und das Stadtmuseum Bratislava.

Das *Pressburger Antiphonar IV* enthält Gesänge für den Winter- und Frühlingszyklus des Kirchenjahres. Dazu gehören etwa die Adventsantiphonen **ECCE VENIET DOMINUS** (für den Montag der vierten Adventswoche) und **O MUNDI DOMINA** (für die Tage unmittelbar vor Weihnachten). Beide sind in

Metzer gotischer Notation notiert, ihre Ursprünge reichen jedoch deutlich weiter zurück – westliche Quellen belegen sie bereits vor dem Jahr 1000.

Die Osterantiphon **SURREXIT DOMINUS**, die zur Matutin gesungen wird, stammt aus dem *Pressburger Antiphonar III*, ist jedoch auch in deutlich älteren Quellen überliefert – etwa im *Codex Sangallensis* 391 aus der Bibliothek von St. Gallen, der vor dem Jahr 1000 entstand.

Das Marien-Alleluia **AVE BENEDICTA MARIA** zeichnet sich durch seinen rhythmisch markanten Stil aus der spätmittelalterlichen modalen Tradition aus. Es basiert auf einer Notation des 16. Jahrhunderts aus dem *Graduale von Košice* (Kaschau) – vermutlich das größte jemals in der Slowakei hergestellte liturgische Buch. Heute befindet es sich in der Nationalbibliothek Széchényi in Budapest.

Der Gesang **SALVE SANCTA PARENS**, ein Introitus zu Marienfesten, ist in einem Fragment des *Zipser Missales* aus dem 14. Jahrhundert überliefert. Dieses wird im Archiv in Stará Ľubovňa (Lublau), einer Zweigstelle des Staatsarchivs Prešov (Eperies), aufbewahrt. Der Gesang war bereits im 11. Jahrhundert in italienischen und französischen Quellen bekannt.

Das Alleluia **ASSUMPTA EST MARIA** zum Fest Mariä Himmelfahrt wird in dieser Einspielung auf Grundlage adiastematischer Neumen gesungen – einer frühen Notationsform ohne Notenlinien – aus dem *Codex Sangallensis* 376 aus der Mitte des 11. Jahrhunderts. In der Slowakei ist der Gesang seit dem 13. Jahrhundert in schriftlichen Quellen belegt.

Das mehrstimmige **SANCTUS** mit dem Tropus **OMNES UNANIMITER** stammt aus dem *Graduale von Páta* – damals Teil des Königreichs Ungarn, heute in Ungarn gelegen – aus dem 16. Jahrhundert und wird in der Nationalbibliothek Széchényi verwahrt.

Die mehrstimmigen Werke des 17. Jahrhunderts auf dieser CD stammen aus dem *Gesangbuch aus Ľubica* sowie den *Musiksammlungen von Levoča und Bardejov* (Bartfeld). Diese Quellen, die in evangelischen Gemeinden entstanden, sind von großer Bedeutung für das Verständnis der Musiklandschaft der Slowakei – und des Königreichs Ungarn – im 17. Jahrhundert. Sie bewahren einen reichen Schatz an Kompositionen.

Das *Gesangbuch aus Ľubica* wurde zwischen 1677 und 1713 in der Gemeinde Ľubica im Spiš zusammengestellt. Heute befindet es sich im Musikmuseum des Slowakischen Nationalmuseums. Besonders hervorzuheben ist die umfangreiche Komposition **TE BOHA CHWALIME** (eine Version des *Te Deum laudamus*) eines anonymen Komponisten aus der Region. Zwar wurde das Stück erst gegen Ende des 17. Jahrhunderts in das Gesangbuch aufgenommen, doch stilistisch dürfte es aus der ersten Hälfte des Jahrhunderts stammen. Es ist nicht nur wegen seines lokalen Ursprungs bemerkenswert, sondern auch wegen seines mehrsprachigen Textes – eine Mischung aus Latein und slowakisierter Tschechisch. Die Melodie orientiert sich an der späteren Version im lutherischen Gesangbuch *Cithara Sanctorum*, geht aber auf eine Gregorianische Melodie zurück, die bereits im 12. Jahrhundert in Handschriften belegt ist.

Die Fassung auf dieser Aufnahme folgt der wissenschaftlichen Edition von Peter Ruščin aus dem Jahr 2011, erschienen in der Publikationsreihe des Instituts für Musikwissenschaft der Philosophischen Fakultät der Comenius-Universität Bratislava. In derselben Reihe erschien 2019 auch eine Edition des *Magnificat octavi toni* von **DAVID THUSIUS**, herausgegeben von Adriana Grešová.

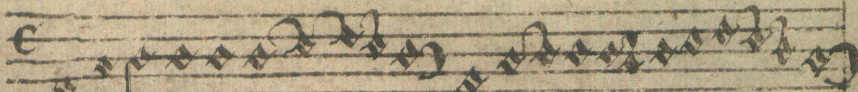
Von David Thusius, einem deutschstämmigen Komponisten, der um die Wende vom 16. zum 17. Jahrhundert wirkte, sind nur wenige Werke erhalten. Eines davon ist eben jenes **MAGNIFICAT OCTAVI TONI**, das vollständig in der *Tabulatur-sammlung von Samuel Marckfelner II* überliefert ist – Teil der *Musiksammlung von Levoča*, heute in der evangelischen Kirche in Levoča, Spiš. Stilistisch dürfte das Werk jedoch noch aus dem letzten Drittel des 16. Jahrhunderts stammen. Drei seiner Stimmen sind außerdem in der *Musiksammlung von Bardejov* überliefert, die ursprünglich aus der Basilika St. Egidius in Bardejov im Šariš stammt und seit 1915 in der Nationalbibliothek Széchényi in Budapest aufbewahrt wird.

Neben Handschriften enthält die Sammlung von Bardejov auch seltene Drucke. Für diese Einspielung wurden mehrstimmige Werke von **THOMAS STOLTZER** und Michael Praetorius ausgewählt. Stoltzers vierstimmige Komposition **JESUS CHRISTUS NOSTRA SALUS** stammt aus der Sammlung *Sacrorum Hymnorum I*, die 1542 in Wittenberg erschien. Das Werk basiert auf einer Melodie eines protestantischen Choral, von dem zwei Strophen zu hören sind. Der Text ist eucharistisch geprägt und gilt als Vorläufer von Luthers Lied *Jesus Christus, unser Heiland*.

MICHAEL PRAETORIUS (1571–1621), deutscher Komponist, Musiker und Musiktheoretiker, hinterließ ein umfangreiches Werk, besonders für den evangelischen Gottesdienst. Auf dieser CD ist seine zweistimmige Komposition **VERGENTE MUNDI VESPERE** zu hören, veröffentlicht 1611 in der Sammlung *Hymnodia Sionia*. Die Grundlage bildet die Melodie des alten Adventshymnus *Conditor alme siderum*, der bereits vor dem 10. Jahrhundert entstanden ist. Praetorius vertont hier die dritte Strophe – zwei weitere werden einstimmig als gregorianischer Choral gesungen.

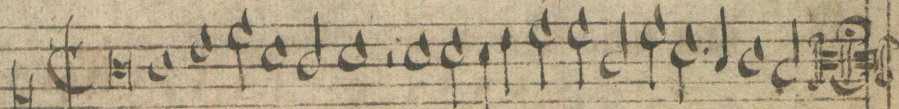
Mein herzlicher Dank gilt Prof. Marta Hulková, deren Anregung und Unterstützung wesentlich zur Entdeckung und Interpretation der mehrstimmigen Werke aus den *Musik-sammlungen von Levoča und Bardejov* sowie dem *Gesangbuch aus Lubica* beigetragen haben. Ebenso danke ich Dr. Eva Veselovská vom Institut für Musikwissenschaft der Slowakischen Akademie der Wissenschaften für die Bereitstellung der Noten aus dem *Zipser Missale*, die auf ihrer Forschung zur mittelalterlichen Musik basieren.

Sylvia Urdová, Künstlerische Leitung & Konzept

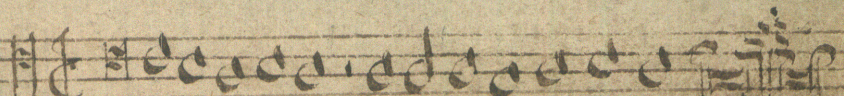
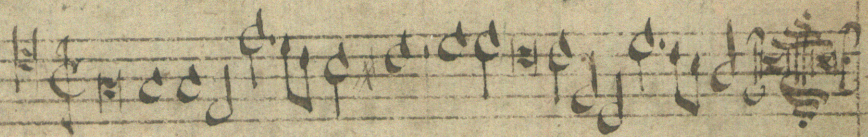
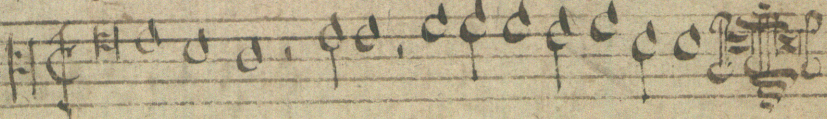

E DEUM laudamus Te Dominum confitemur

De Boga Bmalime, Te hospolina wignawane

T E, aeternum Patrem omnis terra veneratur.

ALLELUIA
AVE BENEDICTA MARIA

Alleluia.
Ave benedicta Maria,
Jesu Christi Mater et Filia.
Flos pudoris, flos dulcoris.

Ad Maria caeli via,
Virgo candens lilium.
Stella maris appellaris,
ora tuum Filium.

Sidus splendoris,
Mater Salvatoris.

Cum dignare deprecare,
Virgo Mater Filium,
stedem ergot sed abstergat
labem prosus criminum.

Flos pudoris,
flos dulcoris.

O Maria,
omni plena gratia.

ALELUJA
ZDRAVAS, POŽEHNANÁ MÁRIA

Aleluja.
Zdravas, požehnaná Mária,
Matka a Dcéra Ježiša Krista.
Kvet cudnosti, kvet sladkosti.

Ó Mária, cesta do neba,
panenská ľalia žiariaca.
Nazývaná hviezda mora,
oroduj u svojho Syna.

Hviezda žiary,
Matka Spasiteľa.

Láskavo pros,
Panna Matka, svojho Syna,
nech zmyje škvrnu hriechov
a očistí nás.

Kvet cudnosti,
kvet sladkosti.

Ó Mária,
plná každej milosti.

ALLELUIA
HAIL, BLESSED MARY

Alleluia.
Hail, blessed Mary,
Mother and Daughter of Jesus Christ,
flower of modesty, flower of sweetness.

O Mary, pathway to heaven,
radiant virgin lily,
You are called Star of the Sea,
pray to your Son.

Star of splendor,
Mother of the Savior.

Deign to intercede,
Virgin Mother, with your Son,
that He may cleanse
the stain of our sins.

Flower of modesty,
flower of sweetness.

O Mary,
full of all grace.

ALLELUIA
SEI GEGRÜSST, GESEGNETE MARIA

Alleluja.
Sei gegrüßt, gesegnete Maria,
Mutter und Tochter Jesu Christi,
Blume der Reinheit, Blume der Süße.

O Maria, Weg zum Himmel,
strahlende jungfräuliche Lilie,
du wirst Meerstern genannt,
bitte für uns bei deinem Sohn.

Stern des Glanzes,
Mutter des Erlösers.

Würdig dich, Fürsprache einzulegen,
jungfräuliche Mutter, bei deinem Sohn,
damit er tilge
den Makel unserer Sünden.

Blume der Reinheit,
Blume der Süße.

O Maria,
voll der Gnade.

O MUNDI DOMINA

O mundi Domina,
regio ex semine orta,
ex tuo jam Christus processit alvo,
tamquam sponsus de thalamo.
Hic jacet in praesepio,
qui et sidera regit.

[Lk 1,46–48]

Magnificat anima mea Dominum.
Et exsultavit spiritus meus in Deo Salutari meo.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto...

Ó, PANI SVETA

Ó, Pani sveta,
z kráľovského rodu povstala,
z tvojho lona vyšiel Kristus,
ako ženích zo svojej komnaty.
Tu leží v jaslach,
ten, ktorý vládne hviezdám.

[Lk 1,46–48]

Velebí moja duša Pána
a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi.

Sláva Otcu i Synu
i Duchu Svätému...

*Pozn.: Omšové ordinárium a známe modlitby
pre ich všeobecnú dostupnosť uvádzame skrátené.*

O LADY OF THE WORLD

O Lady of the world,
born of royal lineage,
from your womb Christ has now come forth,
like a bridegroom from his chamber.
Here he lies in the manger,
he who also governs the stars.

[Lk 1:46–48]

My soul proclaims the greatness of the Lord;
my spirit rejoices in God my savior.

Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit...

*NB.: The Mass Ordinary and well-known prayers
are presented in abbreviated form
due to their general availability.*

O HERRIN DER WELT

O Herrin der Welt,
aus königlichem Geschlecht geboren,
aus deinem Schoß ist Christus hervorgegangen,
wie ein Bräutigam aus seiner Kammer.
Hier liegt er in der Krippe,
der auch die Sterne regiert.

[Lk 1,46–48]

Meine Seele preist die Größe des Herrn
und mein Geist jubelt über Gott, meinen Retter.

Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und dem Heiligen Geist...

*Anm.: Das Messordinarium und bekannte Gebete
werden aufgrund ihrer allgemeinen Verfügbarkeit
in verkürzter Form wiedergegeben.*

TE BOHA CHVALIME (TĚ BOHA CHVÁLÍME) (TE DEUM)

Tě Boha chválíme, Tě Hospodina vyznáváme.
Tě věčného Otče všechna země v poctivosti má.
Tobě všickni anjelé, Tebe nebesa i všeliaké tvé moci,
Tobě Cherubin i Serafin ustavičným hlasem volají.

Svatý, svatý, svatý Hospodin Pán Bůh zástupov.
Plná sú nebesa i země; velebnosti i slávy tvé Pane.

Tebe preslavný, apoštolský chválí kůr.
Také prorocký, chválibný počet.
Tě i svatých mučedníkův, chválí stkvúci zástup.
Tě po okrsku zemském svatá vyznává obecná církev:

Otče, nesmírnej velebnosti.
Poctivého pravého, a jediného Syna.
Svatého také, utěšitele Ducha.
Tys Král slavnosti Kriste.

Ty Otcov od věčnosti Syn věčný jsi.
Ty k vysvobodzení chtěl přijati člověčenství,
nepohrdal si ctným životem panenským.
Ty když přemohol všecku ostrost smrti,
otevrel si věřícím království Nebeské.
Ty na pravici Boží sedíš
v slavnosti Otcově.
Myt věříme, že máš soudit přijíti.
Protož prosíme, spomožíš tvým služebníkom,
které si tvů drahú krví vykoupil.

A kaž je věčnou, tvými svatými slávu darovati.
Spas lid tvůj ó Hospodine: a požehnej dědictví tvého.

A spravujž je a povýš všech tvých věrných až na věky.
Po všecky naše dny, děkujeme my tobě.
A chválíme jméno tvé svaté až na věky i na věky věkův.
Rač Hospodine vždycky
i v tento čas bez poškrvny hříchov ostríhati nás.
Smiluj se nad nami Hospodine zmiluj se nad námi.
Budiš milosrdenství tvé nad námi
jakož sme vždy měli důffání v tobě.

V tě Hospodine douffal sem
neboudu zahanben až na věky věkův.

O GOD, WE PRAISE YOU
(TE DEUM)

O God, we praise you; O Lord, we acclaim you...

DICH, GOTT, LOBEN WIR
(TE DEUM)

Dich, Gott, loben wir, dich, Herr, preisen wir...

SANCTUS
OMNES UNANIMITER

Sanctus...

Omnes unanimiter, mundi nationes,
dicite suaviter juvenes et senes,
angeli, archangeli, dominationes, cherubim et seraphim,
throni, potestates, principatus, virtutes,
circumclamitantes, voce incessabili Christum veneran-
tes.

Hosanna in excelsis...

Universi populi, omnes iam gaudete,
Deum trinum et unum hymnis collaudate,
de coelo pro homine descendit Messias,
quem praedixit Gabriel, vates Esaías.

SANCTUS
VŠETCI JEDNOMYSELNE

Svätý...

Všetky národy sveta jednomyselne,
nech spievajú sladko mladí i starí,
anjeli, archanjeli, panstvá, cherubíni a serafíni,
tróny, mocnosti, kniežatstvá a sily,
nech neprestajne volajú a uctieujú Krista.

Hosanna na výsostiach...

Všetky národy sveta, radujte sa už teraz,
Boha trojjediného oslavujte chválospevmi,
z neba pre človeka zostúpil Mesiáš,
ktorého predpovedal Gabriel a prorok Izaiáš.

SANCTUS
ALL WITH ONE ACCORD

Holy...

All nations of the world, with one accord,
let both young and old sing with one voice;
angels, archangels, dominions, cherubim and seraphim,
thrones, powers, principalities, virtues,
all crying out, with unceasing voice, venerating Christ.

Hosanna in the highest...

All peoples, now rejoice together,
Praise the triune God with hymns,
From heaven descended the Messiah for mankind,
Foretold by Gabriel and the prophet Isaiah.

SANCTUS
ALLE EINMÜTIG VEREINT

Heilig...

Alle Völker der Welt, einmütig vereint,
lasst jung und alt in sanften Tönen singen;
Engel, Erzengel, Herrschaften, Cherubim und Seraphim,
Throne, Mächte, Fürstentümer und Tugenden,
rufen unaufhörlich mit unermüdlicher Stimme, Christus
verehrend.

Hosanna in der Höhe...

Alle Völker, freut euch nun,
lobt den dreieinen Gott mit Hymnen.
Vom Himmel herab für den Menschen kam der Messias,
den Gabriel und der Prophet Jesaja vorausgesagt haben.

ECCE VENIET DOMINUS

Ecce veniet Dominus,
princeps regum terrae;
beati qui parati sunt
occurrere illi.

[Ps 144,1–2]

Exaltabo te, Deus meus, Rex,
et benedicam nomini tuo
in saeculum,
et in saeculum saeculi.

Per singulos dies benedicam tibi
et laudabo nomen tuum
in saeculum
et in saeculum saeculi.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto...

HĽA, PRÍDE PÁN

Hľa, príde Pán,
vládca kráľov zeme;
blahoslavení, ktorí sú pripravení
ísť mu v ústrety.

[Ž 145,1–2]

Oslavovať ťa chcem, Bože, môj kráľ,
a tvoje meno velebiť
navždy
a naveky.

Budem ťa velebiť každý deň
a tvoje meno chváliť
navždy
a naveky.

Sláva Otcu i Synu
i Duchu Svätému...

BEHOLD, THE LORD IS COMING

Behold, the Lord is coming,
the Prince of the kings of the earth;
blessed are those who are prepared
to meet Him.

[Ps 145:1–2]

I will extol you, my God and king;
I will bless your name
forever
and ever.

Every day I will bless you;
I will praise your name
forever
and ever.

Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit...

SEHT, ES NAHT DER HERR

Seht, es naht der Herr,
der Fürst über alle Könige der Erde.
Selig, die bereit sind,
ihm entgegenzugehen.

[Ps 145,1–2]

Ich will dich erheben, meinen Gott und König,
ich will deinen Namen preisen
auf immer
und ewig.

Jeden Tag will ich dich preisen
und deinen Namen loben
auf immer
und ewig.

Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und dem Heiligen Geist...

JESUS CHRISTUS NOSTRA SALUS

Jesus Christus, nostra salus,
quod reclamat omnis malus,
nobis sui memoriam
dedit in panis hostiam.

O quam sanctus panis iste,
quem tu praebeas, Jesu Christe,
caro, cibus, Sacramentum,
quo non est maius inventum.

Caro cibus, sanguis potus,
manet tamen Christus totus,
huic sit laus et gloria
in saeculorum saecula.

SALVE, SANCTA PARENS

Salve, sancta Parens
enixa puerpera Regem,
qui caelum terramque regit
in saecula saeculorum.

[Ps 44,2]

Eructavit cor meum verbum bonum:
dico ego opera mea Regi.

[Ps 44,11]

Audi, filia, et vide,
et inclina aurem tuam;
et obliviscere populum tuum,
et domum patris tui.

JEŽIŠ KRISTUS, NAŠE SPASENIE

Ježiš Kristus, naše spasenie,
čo každý hriešnik odmieta,
nám na pamiatku zanechal
seba – v hostii života.

Ó, aký svätý je ten chlieb,
čo dávaš nám, ó Kriste náš,
je telom, jedlom, sviatosťou,
dar väčší nikde nenachádzaš.

Telo je chlieb a krv je nápoj,
no celý Kristus zostáva,
Jemu nech patrí chvála, sláva
na veky vekov, aleluja.

ZDRAVAS, SVÄTÁ MATKA

Zdravas, svätá Matka.
Ty si porodila Kráľa,
ktorý večne vládne
nad nebom i zemou.

[Ž 45,2]

Moje srdce prekypuje krásnymi slovami,
svoje verše venujem kráľovi.

[Ž 45,11]

Čuj, dcéra, a pozoruj,
nakloň svoj sluch,
zabudni na svoj ľud
a na dom svojho otca.

JESUS CHRIST, OUR SALVATION

Jesus Christ, our salvation,
against which all evil protests,
gave us in memory
the bread as a sacrificial host.

O how holy is this bread,
which You provide, Jesus Christ,
flesh, food, and Sacrament,
greater than all else ever found.

Flesh is food, blood is drink,
yet Christ remains wholly present,
to Him be praise and glory
through ages of ages.

HAIL, HOLY MOTHER

Hail, Holy Mother,
who gave birth to the King,
who rules heaven and earth
forever and ever.

[Ps 45:2]

My heart is stirred by a noble theme,
as I sing my ode to the king.

[Ps 45:11]

Listen, my daughter, and understand;
pay me careful heed.
Forget your people
and your father's house.

JESUS CHRISTUS, UNSER HEIL

Jesus Christus, unser Heil,
gegen den alles Böse klagt,
gab uns zum Gedenken
sich selbst als Opfer im Brot.

O wie heilig ist dieses Brot,
das du gibst, Jesus Christus,
Fleisch, Speise, Sakrament,
größer als alles sonst Gefundene.

Fleisch ist Speise, Blut ist Trank,
doch bleibt Christus ganz gegenwärtig.
Ehre und Preis sei ihm
in Ewigkeit und Ewigkeiten.

SEI GEGRÜSST, DU HEILIGE GEBÄRERIN

Sei begrüßt, du heilige Gebälerin,
du hast den König geboren,
der Himmel und Erde regiert
in alle Ewigkeit.

[Ps 45,2]

Mein Herz fließt über von einem guten Wort.
Ich trage mein Werk dem König vor.

[Ps 45,11]

Höre, Tochter, sieh her
und neige dein Ohr,
vergiss dein Volk
und dein Vaterhaus.

ALLELUIA
ASSUMPTA EST MARIA

Alleluia.
Assumpta est Maria in caelum:
gaudet exercitus angelorum.

VERGENTE MUNDI VESPERE

Conditor alme siderum,
aeterna lux credentium,
Christe, redemptor omnium,
exaudi preces supplicum.

Qui daemonis ne fraudibus
periret orbis, impetu
amoris actus, languidi,
mundi medela factus es.

Vergente mundi vespere,
uti sponsus de thalamo,
egressus honestissima
Virginis matris clausula.

ALELUJA
MÁRIA BOLA VZATÁ DO NEBA

Aleluja.
Mária bola vzatá do neba:
plesajú zástupy anjelov.

KEĎ SA SVET K VEČERU SKLÁŇAL

Láskavý Stvoriteľ hviezd,
večné svetlo veriacich,
Kriste, Vykupiteľ všetkých,
vypočuj modlitby pokorných.

Aby svet nezahynul
v nástrahách zlého nepriateľa,
z lásky si prišiel na zem
a stal sa liekom sveta.

Keď sa svet k večeru skláňal,
vyšiel si ako ženích zo siene,
z lona najčistejšej Panny,
čistý, bez poškvrny.

ALLELUIA

MARY HAS BEEN TAKEN UP INTO HEAVEN

Alleluia.

Mary has been taken up into heaven;
the host of angels rejoices.

WHEN EARTH WAS NEAR ITS EVENING HOUR

Creator of the stars of night,
Your people's everlasting light,
Jesu, Redeemer, save us all,
And hear your servants when they call.

In sorrow at the helpless cry
Of all creation doomed to die,
Did save our lost and guilty race
By healing gifts of heav'nly grace.

When Earth was near its evening hour,
You did, in love's redeeming pow'r,
Like bridegroom from his chamber, come
Forth from a virgin mother's womb.

ALLELUIA

AUFGENOMMEN IN DEN HIMMEL IST DIE JUNG- FRAU MARIA

Alleluja.

Aufgenommen in den Himmel ist die Jungfrau Maria.
Die Engel freuen sich und preisen den Herrn.

DA SICH DIE WELT ZUM ABEND WANDT

Gott, heil'ger Schöpfer aller Stern,
erleucht uns, die wir sind so fern,
dass wir erkennen Jesus Christ,
der für uns Mensch geworden ist.

Denn es ging dir zu Herzen sehr,
da wir gefangen waren schwer
und sollten gar des Todes sein;
drum nahm er auf sich Schuld und Pein.

Da sich die Welt zum Abend wandt,
der Bräut'gam Christus ward gesandt.
Aus seiner Mutter Kämmerlein
ging er hervor als klarer Schein.

SURREXIT DOMINUS VENITE, EXSULTEMUS DOMINO

Surrexit Dominus vere, alleluia.

[Ps 94,1–3]

Venite, exsultemus Domino;
iubilemus Deo salutari nostro.

Praeoccupemus faciem eius in confessione,
et in psalmis iubilemus ei.

Quoniam Deus magnus Dominus,
et Rex magnus super omnes deos.

[Ps 93,14]

Quoniam non repellat Dominus plebem suam:

[Ps 94,4]

quia in manu eius sunt omnes fines terrae,
et altitudines montium ipse conspicit.

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto...

MAGNIFICAT OCTAVI TONI

[Lk 1,46–55]

Magnificat anima mea Dominum.

Et exsultavit spiritus meus in Deo, Salutari meo...

Gloria Patri, et Filio,
et Spiritui Sancto...

PÁN NAOZAJ VSTAL Z MŔTVÝCH POĎTE, PLESAJME V PÁNOVI

Pán naozaj vstal z mŕtvych, aleluja.

[Ž 95,1–3]

Podte, plesajme v Pánovi,
oslavujme Boha, našu spásu.

Predstúpme s chválospevmi pred jeho tvár
a oslavujme ho žalmami.

Lebo Pán je veľký Boh
a nad všetkými bohmí veľký kráľ.

[Ž 94,14]

Lebo Pán neodvrhne svoj ľud.

[Ž 95,4]

V jeho moci sú zemské hlbiny
a jemu patria aj nebotyčné štíty.

Sláva Otcu i Synu
i Duchu Svätému...

MAGNIFIKAT V ÔSMOM TONUSE

[Lk 1,46–55]

Velebí moja duša Pána

a môj duch jasá v Bohu, mojom Spasiteľovi...

Sláva Otcu i Synu
i Duchu Svätému...

THE LORD IS TRULY RISEN COME, LET US SING JOYFULLY TO THE LORD

The Lord is truly risen, alleluia.

[Ps 95:1–3]

Come, let us sing joyfully to the Lord;
cry out to the rock of our salvation.
Let us come before him with a song of praise,
joyfully sing out our psalms.

For the Lord is the great God,
the great king over all gods.

[Ps 94:14]

For the Lord will not forsake his people.

[Ps 95:4]

Whose hand holds the depths of the earth;
who owns the tops of the mountains.

Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit...

MAGNIFICAT IN THE EIGHTH TONE

[Lk 1:46–55]

My soul proclaims the greatness of the Lord;
my spirit rejoices in God my savior...

Glory be to the Father, and to the Son,
and to the Holy Spirit...

DER HERR IST WAHRHAFT AUFERSTANDEN KOMMT, LASST UNS JUBELN DEM HERRN

Der Herr ist wahrhaft auferstanden, Alleluja.

[Ps 95,1–3]

Kommt, lasst uns jubeln dem Herrn,
jauchzen dem Fels unsres Heils.
Lasst uns mit Dank seinem Angesicht nahen,
ihm jauchzen mit Liedern.

Denn ein großer Gott ist der Herr,
ein großer König über allen Göttern.

[Ps 94,14]

Denn der Herr lässt sein Volk nicht im Stich.

[Ps 95,4]

In seiner Hand sind die Tiefen der Erde,
sein sind die Gipfel der Berge.

Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und dem Heiligen Geist...

MAGNIFICAT IM ACHTEN TON

[Lk 1,46–55]

Meine Seele preist die Größe des Herrn
und mein Geist jubelt über Gott, meinen Retter...

Ehre sei dem Vater und dem Sohn
und dem Heiligen Geist...

AD FONTES MUSICAL ENSEMBLE je vokálno-inštrumentálny súbor, ktorý sa zaoberá historicky poučenou interpretáciou hudby od stredoveku až po súčasnosť. Špeciálnu pozornosť venuje gregoriánskemu chorálu a hudbe, ktorá s ním súvisí. Oživuje a znovuobjavuje tiež hudobné kompozície zapísané v autentických historických rukopisných a tlačných prameňoch a tlmočí ich nadčasovú umeleckú hodnotu súčasnému publiku. Súbor vznikol v roku 2023 a realizoval viacero koncertov na Slovensku. Spolupracuje s renomovanými spevákmi a inštrumentalistami, ktorí sa venujú historicky poučenej interpretácii hudby. Umelecká vedúca súboru Sylvia Urdová študovala gregoriánsky chorál (semiológiu, spev a dirigovanie) na Universität für Musik und darstellende Kunst vo Viedni a získala doktorát zo stredovekej hudby na Katedre hudobnej vedy Filozofickej fakulty UK v Bratislave.

AD FONTES MUSICAL ENSEMBLE is a vocal-instrumental group dedicated to historically informed performance of music ranging from the Middle Ages to the present. It pays special attention to Gregorian chant and related music. The ensemble revives and rediscovers musical compositions preserved in authentic historical manuscript and printed sources, conveying their timeless artistic value to contemporary audiences. Founded in 2023, the group has performed multiple concerts across Slovakia. It collaborates with renowned singers and instrumentalists who specialize in historically informed performance. The artistic director, Sylvia Urdová, studied Gregorian chant (semiology, singing, and conducting) at the Universität für Musik und darstellende Kunst in Vienna and earned a doctorate in medieval music from the Department of Musicology at the Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava.

AD FONTES MUSICAL ENSEMBLE ist ein vokal-instrumentales Ensemble, das sich der historisch informierten Aufführungspraxis von Musik vom Mittelalter bis heute widmet. Im Mittelpunkt steht der Gregorianische Choral und die damit verbundene Musiktradition. Das Ensemble bringt Werke aus authentischen historischen Handschriften und gedruckten Quellen zum Leben und macht so ihre zeitlose künstlerische Bedeutung für ein heutiges Publikum erlebbar. Gegründet wurde das Ensemble im Jahr 2023 und hat seitdem schon mehrere Konzerte in der Slowakei gegeben. Dabei arbeitet es mit renommierten Sängerinnen, Sängern und Instrumentalistinnen zusammen, die sich ganz der historisch informierten Aufführungspraxis widmen. Die künstlerische Leiterin des Ensembles, Sylvia Urdová, studierte Gregorianischen Choral – Semiologie, Gesang und Dirigieren – an der Universität für Musik und darstellende Kunst in Wien. Ihre Promotion zur mittelalterlichen Musik schloss sie am Institut für Musikwissenschaft der Philosophischen Fakultät der Comenius-Universität in Bratislava ab.

www.ad-fontes.sk

Nahrané 18. – 23. marca 2025 v Kostole zvestovania Pána (františkáni) v Bratislave.

Recorded on March 18–23, 2025, at the Church of the Annunciation of the Lord (Franciscans) in Bratislava.

Hudobná réžia / Music director: Mirko Krajči

Zvuková réžia / Recording engineer: Viliam Chovanec

Produkčná koordinácia / Production coordination: Pavol Šuška

Fotografie / Photos: Michal Líner

Design: Pergamen, s. r. o.

Layout: Stanislav Škorvánek – ACADEMIC DTP

Fotografia hudobného rukopisu pochádza zo zbierky Slovenského národného múzea-Hudobného múzea v Bratislave (*Lubický spevník*, 17. storočie).

Photograph of the musical manuscript is courtesy of the Slovak National Museum – Music Museum in Bratislava (*Lubica Hymnal*, 17th century).

Vydanie nahrávky z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

The release of the recording was supported by public funding from the Slovak Arts Council.

© Hudobné centrum, 2025

HC 10065

SOZA / BIEM R35 0054-2

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

u. fond
na podporu
umenia

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Viliam Chovanec
Eva Šušková
Matúš Šimko
Júlia Urdová
Mirko Krajči
Zuzana Badárová
Sylvia Urdová
Juraj Kuchar
Tomáš Šelc

